

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quo pacto cu[m] Imperator interdixisset Christianis humanoris literaturae
lectionem, Apolinarij ad scribendum animos applicuerunt. Cap. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

omnem cruciatum sufferendum se paratos ostenderunt, malueruntque; multo vitam deserere, quam ut se sacrificiorum labe ipsi polluerent. Præses igitur, ubi alijs omnibus tormentorum generibus eos exercuerat, ad extremum craticulis imponit, ignemque; subdi iubet: quo quidem cruciatu oppressi è vita migrauerunt. Et quo rebus tam fortiter pro veritate ab se gestis insigne quasi fastigium imponderent, hæc sunt verba ad præsidem elocuti: Si cupiditate duceris, Amachie, carnes assas degustandi, verte nos in altera latera, ne in ipso gustu tibi semiasi videamur. Hunc isti vitæ habuere exitum.

Quo pacto cum Imperator interdixisset Christianis humanioris literaturæ lectionem, Apollinarij ad scribendum animos applicuerunt.

CAP. XIII

LEx ab imperatore promulgata, quæ vetabat Christianos humaniore literatura imbui, duos illos Apollinarios, quorum supra à nobis facta est mentio, multo celebriores reddidit. Vterque; enim artium illarum, quæ ad sermonem formandum pertinent, admodum peritus, pater grammaticæ, filius autè illius, quæ est Sophistarum propria, ea tempestate Christianis non parum attulere adiuuèri. Nam pater utpote exquisitus grammaticus, artem grammaticam ad Christianæ religionis formam contexit: Moysisque; libros carmine heroico expressit: quin etiam alios veteris testamenti libros, qui historico more & modo conscripti sunt, partim heroicis numeris, partim tragædiæ forma, personis adhibitis, composuit: omni que; numerorum genere usus est, ut nulla gentilis eloquentiæ forma Christianis insueta, & noua videretur. Filius autè, qui dicendi facultate erat exquisitè eruditus, Euangelia & Apostolorum scripta in formam Dialogorum, Platonis more apud gentiles, redegit. Verùm quamuis religioni Christianæ hoc pacto utilitati esse viderentur, quòd veteratorius Imperatoris conatus eorum laboribus quodammodo esset retardatus, tamen dei providentia tum istorum vigilias multis partibus superauit, tum conatum penitus retudit Imperatorium. Nam & lex Imperatoris non multo post, uti deinceps dicemus,

SOCRATIS HISTOR.

prorsus reſtinctā fuit, & illorum labores perinde ſe habue-
 re, ac ſi nunquam fuiſſent ſcriptis mandati. At aliquis nobis
 acriter arguteque occurrens dixerit: quid eſt cur iſta vtra-
 que diuinæ prouidentię attribuas? Quòd ad celerem Im-
 peratoris interitum attinet, eum fidei Chriſtianæ multum
 profuiſſe conſtat: at vt Chriſtiana Apollinariorum poema-
 ta reiicerentur, Chriſtianiq; de integro Gentilium discipli-
 nã imbibere nemo eſt qui Chriſtianæ religioni prodeſſe
 conceſſerit. Nam non eſt extra periculum Chriſtianos gē-
 tilium eruditione inſtitui: quippe quæ docet multos eſſe
 Deos. Ad iſta, quæ nobis forte obijci poſſunt, pro virili
 reſpondebimus, Doctrina gentilium neque à Chriſto, ne-
 que ab eius diſcipulis vel approbatur vt inspirara diuini-
 tus, vel vt periculosa prorsus reiicitur. Atque iſtud, ſi quid
 ego iudico, non abſque diuina prouidentia factitatum eſt.
 Etenim complures apud gentiles philoſophi nō multum à
 dei cognitione abſuere: quippe qui Epicureis, alijsq; So-
 phiſtis certandi ſtudio delectatis, qui quidem prouidenti-
 am Dei penitus tollebant, diſſerendi ſcientia ſtrenue reſti-
 terunt, illorumq; prorsus reſutarūt inſcitiam. At licet hiſce
 ipſorum libris veræ pietatis fautoribus non parum appor-
 tarēt commodi, tamen quod caput eſt religionis & doctri-
 nę non ſunt cōſecuti, quippe cum myſterium Chriſti à ge-
 nerationibus, & ſeculis abſconditum omnino ignorarent.
 Quod quidem ita eſſe, Apoſtolus in epiſtola ad Romanos
 manifeſtè declarat, hiſ fere verbis: Reuelatur ira Dei de
 cœlo ſuper omnem impietatem & iniuſtitiam hominum
 eorum, qui veritatem Dei in iniuſtitia detinent: quia quod
 notum eſt Dei, manifeſtum eſt illis. Deus enim illis reue-
 lauit. Inuiſibilia enim ipſius à creatura mundi per ea, quæ
 facta ſunt, intellecta conſpiciuntur: Sempiterna quoque
 eius virtus & diuinitas: ita vt ſint inexcusabiles. Quia
 cum cognouiſſent deum, nō vt Deū glorificauerunt. Qui-
 bus de cauſis cognitionem veritatis tenentes, quam Deus
 illis patefecit, rei facti ſunt quòd cum Deum cognouiſſent,
 non vt Deū glorificauerunt. Quocirca in eo quòd Apoſt.
 gentium diſciplinas perdiſcere non vetuerit, cuiusque iu-
 dicio modò ipſe voluerit, eas imbidendi integram liberam-
 que permiſit poteſtatem. Sit itaque hæc vna ratio, ad id,
 quod

quod nobis propositum est, explicata. Alteram accipitote quæ ita se habet. Scripturæ diuinitus inspiratæ admirabilia doctrinæ præcepta vereq; diuina docet: eximiâ pietatē, rectamque viuendi rationem in auditorum animis inferunt. Sacrosanctam fidem studiosis proponunt: artem autem differendi non tradunt, qua illis, qui veritatem oppugnare moliuntur, possimus resistere: quandoquidem tum facillimè expugnantur aduersarij, cum ipsorum armis contra illos utamur. Verum hæc facultas ex Apolinariorum scriptis hominibus Christianis minime suppetebat. Atque Iulianus Imperator in hanc rem aciem animi intendens, lege prohibuit ne Christiani gentium doctrina erudirentur. Nam pro certo sciebat fabulas, quæ apud gētiles scriptores sunt, eius quam tenebat opinionem repræhensionem facile exposituras: quas quidem Socrates philosophorum apud illos facile princeps improbens, perinde ac si Dæmonia ipsorum delere laborasset, à iudicibus condemnatus est. Adde huc, quod tum Christus, tum eius Apostolus præcipit vt exquisiti mummularij simus, quo omnia exploremus, quod autem bonum sit, retineamus: attendamusque ne quis nos per philosophiam, & inanem fallaciam decipiat. Istud autem nobis neutiquam continget, nisi hostium arma possideamus, inque possidendo, non eodem modo, quo hostes, simus affecti, sed reijciamus, quod malum est: quod autem bonum verumque teneamus, nihilque admittamus, quod non sit exploratum. Nam honestum quocunque fuerit loco, est veritatis proprium. Quòd si quis nos ista vehementius irgere censeat, consideret Apostolum non modò non ventuisse, ne quis gentiliū discat literas, sed illum ipsum videri non eas neglexisse, quo multa quæ à gentilibus dicta sunt, cognosceret. Nam vnde, quæso, hoc sumpsit: Creteses semper mendaces, malæ bestia, ventres pigri: nisi ex Epimenide poeta Cretensi? Aut vnde illud nouerat: huius genus sumus: nisi Arati Astronomi Phænomena perlegisset? Quinetiam illud: corrumpunt bonos mores colloquia praua: ostendit illum tragædiarū Euripidis non ignarū fuisse. Sed quid attinet de his sermonem longius producere? Nam

1. Thes. 5.

Col. 2.

Tim. 1.

1. Cor. 15.

Nam

SOCRATIS HISTOR.

Nam constat Doctores ecclesiæ, velut ex cōsuetudine quadam minimè prohibita ab ineunte adolescentia ad extremam vsque senectutē in gentilium disciplinis se exercuisse: idque partim disertis sermonis, & mentis exercendæ causa, partim vt eos ipsos scriptores doctrinæ, in qua tradenda errore lapsi sunt, penitus conuincerent. Ista quidem propter Apolinarios hoc loco pro nostra facultate disse-
quimus.

Quo pacto cū Imperator facturus cōtra Persas expeditionē, Antiochiam venisset, ac à populo ludibrio haberetur, orationem quæ Misopogon inscribitur, ad illos miserit. CAP. XV.

Imperator, vbi ingentem pecuniæ summam à Christianis collegisset, contra Persas expeditionem maturans, Antiochiam, quæ in Syria est, propere contendit. Quo cum venisset, honoris studium, cuius æstu exardescerat, Antiochenis palam facere cupiens, pretium rerum venalium plus æquo imminuit, neque temporis vllam duxit rationem, neque animo complexus est, ingentem exercitū vbiicumque adsit cum prouincialibus damnum necessariò afferre, tum rerum ad vitam necessariorum abundantiam omnino absumere solere. Quamobrem propolæ, & caupone qui res vendebant ad victum necessarias, cum damnū quod illis ex edicto Imperatorio contingebat, tolerare nō possent, à mercatura facienda destiterunt, vnde res ad vitā sustentandam accommodatæ urbem defecere. Itaque Antiocheni hanc ipsis inflictam plagam minimè ferentes (sunt enim homines ad contumeliam faciendam valde proiecti) nulla interposita mora, aduersus Imperatorem obuiam ire, contra eum grauitè vociferari, in eius Barbam (erat enim barba spissa promissaque) false illudere cœperunt: dixeruntque eum ipsam debere tondere, & funes ex eadem conficere: quinetiā numismā eius taurum continere, qui mundum cornibus expugnaret. Imperatorē enim, vtpote superstitione admodum obligatum, tauros ad simulachrorū aras creberrimè exsacrificasse constat: & ob eam ipsam causam iussisse vt ara, & taurus in ipsius numismate inciderentur. His dicitur Imperator ad iram concitatus, minabatur fe-
urbem